

Karel Čapek

AEDNIKU AASTA

Tšehhi keelest tõlkinud Lembit Remmelgas

PEGASUS

Sisukord

Originaal:

Zahradníkův rok
by Karel Čapek
Fr. Borový, Praha

Tõlge eesti keelde © Lembit Remmelga pärijad ja Kirjastus Pegasus 2024

Tõlkinud Lembit Remmelgas
Toimetanud ja korrektuuri lugenud Ingrid Krall
Kujundanud Kadri Siiroja
Fotod: Shutterstock

ISBN 978-9916-16-647-5

pegasus.ee

Kuidas rajatakse aedu	9
Kuidas tekib aednik	15
Aedniku jaanuar	21
Seemned	31
Aedniku veebruar	37
Aedniku kunstist	45
Aedniku märts	53
Pungad	61
Aedniku aprill	67
Püha	75
Aedniku mai	83
Õnnistusriikas vihm	93
Aedniku juuni	99
Aedviljakasvatajatest	109
Aedniku juuli	115

Peatükk botaanikast	125
Aedniku august	131
Kaktusekasvatajaist	141
Aedniku september	147
Pinnas	155
Aedniku oktoober	161
Sügise ilust	171
Aedniku november	177
Ettevalmistused	185
Aedniku detsember	191
Aedniku elust	201

Kuidas rajatakse aedu

Aedu võib rajada mitmel viisil – kõige parem on, kui selle töö võtab enda peale pärisaednik. Aednik istutab teil sinna igasuguseid toikaid, rootsikuid ja luua-kontsusid, kinnitades, et need on vaht-rad, viirpuud ja sirelid – kõrgetüvelised, madalatüvelised ja muud taimeliigid; siis kaevab ta maa üles, songib kõik pahupidi ja tambib jälle tasaseks, teeb söeräbust väikesed kõnniteed, torkab siin ja seal mulda mingeid tohletanud pealseid, sele-tades, et need on püsikud, külvab tuleva-sele muruplatsile seemet, öeldes, et see on inglise raihein ja nurmikas, rebasesaba, sugapea ja timut, ning läheb siis ära, jättes aia maha mustana ja paljana, nagu ta oli

esimesel päeval pärast maailma loomist; paneb teile ainult südamele, et te seda mullast maad iga päev hoolikalt kastaksite ja laseksite siis, kui rohi tärkab, kõnniteedele liiva tuua. Heakene küll.

Võidakse arvata, et aia kastmine on hoopis lihtne asi, iseäranis siis, kui on olemas voolik. Peagi selgub, et voolik on harukordselt salakaval ja ohtlik olend, kuni ta pole taltsaks tehtud: ta väänleb, viskleb ja kargleb, laseb enda kõrvale maha vägeva veeloigu ja viskub siis mõnuledes porri, mille on ise tekitanud; seejärel ründab ta inimest, kes tahab kastma hakata, ja mähib end ta jalgade ümber; talle tuleb peale astuda, kuid siis läheb ta marru ja keerab end inimese keha ja kaela ümber; sel ajal, kui tema haardesse sattunu võitleb temaga nagu boamaoga, tõstab see peletis oma vaskse kärsa ja paiskab vägeva veejoa aknaist sisse, äsja ülesriputatud kardinatesse. Tal tuleb jõuga peast kinni haarata ja kõigest väest sakutada; elajas hakkab valu pärast märatsema ja nüüd ei purska ta vett välja mitte enam ainult lõugade vahelt, vaid ka hüdrandi juurest ja mitmelt poolt otse kehast. Esialgu

on vaja kolme inimest, et temast kuidagi jagu saada; kõik kolm nõretavad võitlusväljalt lahkudes veest ning on kõrvuni porised. Ja mis puutub aeda, siis on see nüüd kohati lausa porilomp, kohati aga praguneb janu käes.

Kui te kastate aeda iga päev, siis hakkab kahe nädala pärast umbrohi muru asemel pead välja pistma. See on üks looduse saladusi, miks kasvab kõige paremast muruseemnest kõige metsikum ja torkivam räisk; võib-olla oleks targem külvata umbrohuseemet, et sellest tärkaks kaunis muru. Kolme nädala pärast on muruplats tihedalt täis ohakaid ja muud rämpsus, mis roomab mööda maad ja tungib küünra sügavuselt mulla sisse; ja kui sa tahad neid välja kiskuda, katkevad nad kohe juure pealt või toovad endaga kaasa terve seljatäie mulda. Paistab, et mida jäledam rajakas, seda visamalt ripub ta elu küljes.

Vahepeal on teeradade söeräbust saanud aine salapärase muundumise tulemusena kõige nätskem ja räpasem löga, mida üldse võib ette kujutada.

Aga olgu kuidas on, umbrohi tuleb muruplatsilt välja juurida; kisud ja kisud ning tulevane muru sinu taga muutub paljaks ja mustaks maaks, nagu ta oli esimesel päeval pärast maailma loomist. Ainult paaris või kolmes kohas on näha midagi roheka hallituse taolist, midagi õhkõrna, hõredat ja otsekui udusulist – pole kahtlust, et see on muru. Kõnnid ta ümber kiki-varvul ja peletad varblasi eemale; sel ajal aga, kui sa silmadega maad puurid, on tikri- ja sõstrapõõsad juba hiirekõrvul, enne kui jõuad ringigi vaadata. Ja kevade tulek jääb sul alati nägemata.

Sinu suhtumine asjadesse muutub. Kui sajab vihma, siis ütled sa, et kastab aeda; kui paistab päike, siis ei paista ta lihtsalt niisama, vaid paistab sinu aiale; kui on öö, rõõmustad sa, et aed puhkab.

Ühel ilusal päeval avad sa silmad ja näed, et aed haljendab, kõrge rohi sädeleb kastes ja tihedast roospõõsast vaatavad välja prisked lillakaspunased õienupud; ja puud on hakanud kasvu ajama, sirutavad oksti, muutuvad tihedamaks, loovad raskeid kroone ja nende niiskes varjus hõljub määndumise lõhna.

Ja sa ei mäletagi enam möödunud päevade armetut, paljast, halli aeda, esimesi arglikke rohuliblekesi, esimeste pungade hädist avanemist, kõike seda äsja rajatud aia mullast, viletsat ja liigutavat ilu.

Heakene küll, kuid nüüd on tarvis aeda kasta ja rohida ning mulla seest kive välja korjata.

Kuidas tekib aednik

Kõigi eelduste vastaselt ei võrsu aednik seemnest, pistikust, sibulast, mugulast ega pookoksast, vaid tekib keskkonna ja looduslike tingimuste mõjul kogemustest. Kui ma olin alles väike, oli minu suhtumine isa aiasse pahatahtlik, isegi kahjurõõmus, sest mul ei lubatud peenardel tallata ega tooreid vilju võtta. Nagu Aadamalgi, kes ei tohtinud paradiisiaias haljasaladel käia ning hea- ja kurjatundmise puu otsast vilju võtta, sest need olid alles toored; kuid Aadam võttis – samuti nagu meie, lapsedki, – siiski toore õuna ja ta aeti seetõttu paradiisist välja; sellest ajast peale on hea- ja kurjatundmise puu vili toores ja jääbki alati tooreks.

